

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی	رشته : ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع: ۱۰:۳۰	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
سال سوم آموزش متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۳۸۶ / ۱۰ / ۱۰		
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دی ماه سال ۱۳۸۶	اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی		

ردیف	سؤالات	نمره
۱	شکلی که « قافیه » به شعر می بخشد ، چه نام دارد ؟	۰/۲۵
۲	اصلی ترین قسمت « قصیده » کدام بخش است ؟	۰/۲۵
۳	کدام شاعر « غزل عاشقانه » را به اوج می رساند ؟	۰/۲۵
۴	درون مایه ی « مثنوی مولوی » چیست ؟	۰/۲۵
۵	« چهارپاره » با چه هدفی ، رواج یافت ؟	۰/۵
۶	هریک از کلمات مشخص شده ی بیت زیر ، کدام یک از پایه های تشبیه هستند ؟ « چون درخت فروردین پر شکوفه شد جانم دامنی زگل دارم برچه کس بیفشانم »	۰/۵
۷	تشبیهاتی بلغ (اضافی و غیر اضافی) بسازید که واژه ی « تعلیم » مشبه آن ها باشد .	۱
۸	در عبارت « دانا چو طبله ی عطار است » کدام یک از پایه های تشبیه حذف شده است ؟	۰/۲۵
۹	با « مشبه به » زیر یک تشبیه مرکب بسازید . « شبنمی که بر گلبرگ گل سرخ افتاده است »	۰/۷۵
۱۰	در کدام یک از ابیات زیر ، واژه ی « برف » به صورت استعاره ی مصرّحه به کاررفته است ؟ آن را مشخص کنید و دلیل خود را بنویسید . الف) مرا برف باریده بر پر زاغ ب) هرگز کسی ندید بدین سان نشان برف	۰/۷۵
۱۱	در بیت « ای عشق همه بهانه از توست کدام واژه در مفهوم « استعاره ی » به کاررفته است ؟ نوع استعاره ی موجود را بنویسید . من خامشم این ترانه از توست »	۰/۵
۱۲	در بیت زیر یک « اضافه ی استعاری » بیابید و دلیل خود را بنویسید . « فردا که پیشگاه حقیقت شود پدید شرمند رهروی که عمل بر مجاز کرد »	۰/۷۵
۱۳	در بیت زیر واژه ی مشخص شده مجاز از چیست ؟ نوع « علاقه » ی آن را بنویسید . « دست در حلقه ی آن زلف دوتا نتوان کرد تکیه بر عهد تو و باد صبا نتوان کرد »	۰/۵
۱۴	جمله ای بنویسید و در آن واژه ی « زبان » را « در مفهوم مجازی » به کاربیرد .	۰/۵
۱۵	با توجه به بیت « زبان خامه ندارد سر بیان فراق الف) کدام واژه در مفهوم « مجازی » به کاررفته است ؟ ب) « قرینه » ی آن کدام است ؟	۰/۵
۱۶	در ابیات زیر « کنایات » را مشخص کنید و مفهوم هر کنایه را بنویسید . « برو با دوستان آسوده بنشین و گر بینی که باهم یک زبانند چو بینی در میان دشمنان جنگ کمان را زه کن و بر باره برسنگ »	۱/۵
۱۷	د کدام یک از ابیات زیر ، واج آرایه محسوس تر است ؟ دلیل خود را بنویسید . الف) خواب نوشین بامداد رحیل ب) رشته ی تسبیح اگر بگسست معذورم بدار باز دارد پیاده را ز سبیل دستم اندر ساعد ساقی سیمین ساق بود	۰/۵
« ادامه ی سؤالات در صفحه ی دوم »		

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی	رشته : ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع: ۱۰:۳۰	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
سال سوم آموزش متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۳۸۶ / ۱۰ / ۱۰		
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دی ماه سال ۱۳۸۶	اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی		

ردیف	سؤالات	نمره
۱۸	در عبارات زیر « سجع » ها را بیابید و نوع آن ها را بنویسید. الف) هرکه را زر در ترازوست ، زور در بازو ست. ب) شما را باغ باید و ما را چون لاله داغ .	۱
۱۹	در هریک از بیت های زیر ، میان کدام کلمات آرایه ی « جناس » وجود دارد ؟ نوع هر « جناس » را بنویسید . الف) کفر است در طریقت ما کینه داشتن ب) وان که گیسوی تو را رسم تطاول آموخت پ) صاف های جمله عالم خورده گیر	۲
۲۰	در کدام یک از بیت های زیر « تصدیر » وجود دارد ؟ چرا ؟ الف) در شمار ارچه نیارود کسی حافظ را ب) ای جان جان جان جان ، ما نامدیم از بهر نان شکرکان محنت بی حد و شمار آخر شد برجّه ، گدارویی مکن در بزم سلطان ، ساقیا	۰/۵
۲۱	ارتباط میان واژه های مشخص شده در بیت زیر ، سبب پیدایش کدام آرایه ی ادبی شده است ؟ « سرمَن مست جمالت ، دل من رام خیالت » گهر دیده نثار کف دریای تو دارد	۰/۵
۲۲	در ابیات زیر آرایه های « تضاد » و « تناقض » را با ذکر واژه های « متضاد » و « متناقض » بیابید . الف) گوش ترخمی کو کز ما نظر نبو شد ب) دو هفته می گذرد کان مه دو هفته ندیدم دست غریق یعنی فریاد بی صدایم به جان رسیدم از آن تا به خدمتش نرسیدم	۱
۲۳	در شعر زیر آرایه ی « حس آمیزی » را بیابید و دلیل خود را بنویسید . « مثل این است که شب نمناک است // دیگران را هم غم هست به دل // غم من لیک // غمی غمناک است. . . »	۰/۷۵
۲۴	با توجه به بیت « ز حسرت لب شیرین هنوز می بینم الف) کدام واژه « ایهام تناسب » دارد ؟ ب) معانی مختلف آن را بنویسید . پ) کلمه ی دارای « ایهام تناسب » با کدام واژه در مصراع دوم « تناسب » برقرار کرده است ؟	۱
۲۵	« اغراق » به کاررفته در بیت زیر را بیابید و آن را توضیح دهید . « بیابانی آمدش ناگاه پیش ز تابیدن مهر پهنایش بیش »	۰/۷۵
۲۶	برای مثال زیر ، یک علت ادبی ذکر کنید . « زرد رویی خورشید هنگام غروب »	۰/۵
۲۷	در بیت های زیر ، هریک از آرایه های « اشتقاق ، ترصیع ، تضمین ، تلمیح و لفّ و نشر » را بیابید . الف) گفت آن یار کزو گشت سردار بلند ب) گر تیغ برکشد که محبان همی زنم پ) دل و کشورت جمع و معمور باد ت) خیز تا خاطر بدان ترک سمرقندی دهیم ث) بر سخاوت او نیل را بخیل شمار جرمش این بود که اسرار هویدا می کرد اول کسی که لاف محبت زند ، منم ز ملک پراکندگی دور باد کز نسیمش بوی جوی مولیان آید همی برشجاعت او ، پیل را ذلیل انگار	۲/۵
	« موفق باشید »	جمع نمرات
		۲۰

باسمه تعالی

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی	رشته : ادبیات و علوم انسانی
سال سوم آموزش متوسطه	تاریخ امتحان : ۱۳۸۶ / ۱۰ / ۱۰
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دی ماه سال ۱۳۸۶	اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱	قالب (۰/۲۵)	۰/۲۵
۲	تنه ی اصلی (۰/۲۵)	۰/۲۵
۳	سعدی شیرازی (۰/۲۵)	۰/۲۵
۴	عارفانه (۰/۲۵)	۰/۲۵
۵	تلاشی بود در جهت ایجاد یک قالب نو (۰/۲۵) که درون مایه ی تازه ای داشته باشد . (۰/۲۵)	۰/۵
۶	درخت فروردین ← مشبّه به (۰/۲۵) جانم ← مشبّه (۰/۲۵)	۰/۵
۷	تشبیه بلیغ اضافی : گوهر تعلیم (۰/۵) تشبیه بلیغ غیر اضافی (اسنادی) : تعلیم ، گوهر عمر است (۰/۵) (یا هر مثال درست دیگر)	۱
۸	وجه شبه (۰/۲۵)	۰/۲۵
۹	« قطره ی اشکی که بر رخسار زیبا رویی ظاهر شده ، همانند شبنمی است که بر گلبرگ گل سرخ افتاده است » . (یا هر پاسخ درست دیگر) (۰/۷۵)	۰/۷۵
۱۰	دربیت « الف » واژه ی « برف » به صورت استعاره ی مصرّحه به کاررفته است (۰/۲۵) زیرا واژه ی « برف » در این بیت ، استعاره ی مصرّحه (۰/۲۵) از موهای سپید (۰/۲۵) است .	۰/۷۵
۱۱	« عشق » در مفهوم استعاری به کاررفته (۰/۲۵) نوع استعاره : مکنّیه از نوع تشخیص (« انسان انگاری » یا « شخصیت بخشی ») (۰/۳۵)	۰/۵
۱۲	« پیشگاه حقیقت » اضافه ی استعاری است (۰/۲۵) زیرا در این استعاره « پیشگاه » که جزئی از مشبّه به (قصر) است (۰/۲۵) به مشبّه (حقیقت) (۰/۲۵) اضافه شده است .	۰/۷۵
۱۳	« دست » مجاز از « انگشتان » است . (۰/۲۵) نوع علاقه : کلیه (۰/۲۵)	۰/۵
۱۴	دیدم « زبانم » هیچ تأثیری ندارد . (یا هر پاسخ درست دیگر) (۰/۵)	۰/۵
۱۵	الف (سر (۰/۲۵) ب) « مضاف بودن سر » قرینه است . (۰/۲۵)	۰/۵
۱۶	کنایه : یک زبان بودن (با هم یک زبانند) (۰/۲۵) مفهوم کنایی : متحد بودن (۰/۲۵) کنایه : کمان را زه کردن (۰/۲۵) مفهوم کنایی : آماده بودن برای جنگ (۰/۲۵) کنایه : سنگ بر باره بردن (۰/۲۵) مفهوم کنایی : آماده شدن برای جنگ و مبارزه (۰/۲۵)	۱/۵

باسمه تعالی

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی	رشته : ادبیات و علوم انسانی
سال سوم آموزش متوسطه	تاریخ امتحان : ۱۳۸۶ / ۱۰ / ۱۰
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در دی ماه سال ۱۳۸۶	اداره کل سنجش و ارزشیابی تحصیلی

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
۱۷	در بیت « ب » واج آرای محسوس تر است (۰/۲۵) زیرا در این بیت صامت « س » مکرر شده و موسیقی برخاسته از واج آرای صامت ها آشکار تر است . (۰/۲۵)	۰/۵
۱۸	الف (سجع : « ترازو » و « بازو ») (۰/۲۵) ← نوع سجع : « مطرف » (۰/۲۵) ب (سجع : « باغ » و « داغ ») (۰/۲۵) ← نوع سجع : « متوازی » (۰/۲۵)	۱
۱۹	الف (جناس : « کینه » و « سینه ») (۰/۲۵) ← نوع جناس : ناقص اختلافی (۰/۲۵) جناس : « آیین » و « آینه » (۰/۲۵) ← نوع جناس : ناقص افزایشی (۰/۲۵) ب (جناس : « داد » و « داد ») (۰/۲۵) ← نوع جناس : تام (۰/۲۵) پ (جناس : « دُرد » و « دُرد ») (۰/۲۵) ← نوع جناس : ناقص حرکتی (۰/۲۵)	۲
۲۰	در بیت « الف » تصدیق وجود دارد (۰/۲۵) زیرا واژه ی « شمار » در آغاز و پایان بیت ، آمده است . (۰/۲۵)	۰/۵
۲۱	« مراعات نظیر » (۰/۵)	۰/۵
۲۲	الف (« فریاد بی صدا ») (۰/۲۵) « تناقض » دارد (۰/۲۵) ب (« رسیدم » و « نرسیدم ») (۰/۲۵) « متضادند » (۰/۲۵)	۱
۲۳	« نمناک بودن شب » آرایه ی حس آمیزی دارد (۰/۲۵) زیرا : شاعر دو حس « بینایی » و « لامسه » را به هم آمیخته است . (یا هر توضیح درست دیگر) (۰/۵)	۰/۷۵
۲۴	الف (« شیرین ») (۰/۲۵) ب (معانی مختلف آن : ۱- حلاوت و مزه ی شیرین (۰/۲۵) ۲- نام معشوقه ی فرهاد و خسرو پرویز (۰/۲۵) پ (« فرهاد ») (۰/۲۵)	۱
۲۵	مصراع دوم بیت (ز تابیدن مهر پهنانش بیش) اغراق دارد . (۰/۲۵) شاعر در کلامی اغراق آمیز بیابانی را وصف می کند که پهنای آن از وسعت تابش اشعه های خورشید، بیش تر است . (۰/۵)	۰/۷۵
۲۶	« خورشید » به هنگام « غروب » ، از ترس جدایی از یاران خویش ، زرد روی گشته (یا هر پاسخ درست دیگر) (۰/۵)	۰/۵
۲۷	الف (تلمیح (۰/۵) ب (اشتقاق (۰/۵) پ (لفّ و نشر (۰/۵) ت (تضمین (۰/۵) ث (ترصیع (۰/۵)	۲/۵
	« موفق باشید »	جمع نمرات
		۲۰